

LAKIALOITE 51/1999 vp

Laki kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta*Eduskunnalle*

Suomalaisen kansaneläkejärjestelmän ytimenä on ollut, että siihen kuuluu pohjaosa, jota kaikki työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeeseen oikeutetut voivat saada. Sen ohella ne, joiden työeläke on pieni, ovat voineet saada työeläkevähenteistä lisäosaa. Kaikkien oikeus edes pieneen kansaneläkkeeseen on ollut tärkeä eläkejärjestelmän rahoituksen hyväksyttävyyden kannalta sekä yhdenmukaisen käytännön turvaamiseksi myös työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyden määrittelyssä.

Vuonna 1995 säädetyllä lailla (1491/1995) kansaneläke muutettiin työeläkevähenteiseksi, jolloin pohjaosaa alettiin vuosittain leikata. Voimassa olevan lain mukaan kansaneläkkeen pohjaosa poistuu kokonaan vuoden 2001 jälkeen. Pohjaosaa on nyt leikattu neljä kertaa vuodesta 1996 alkaen. Vuoden 1999 alusta sen suuruus on 171 markkaa kuukaudessa. Jos leikkausta jatketaan, pohjaosa on vuonna 2000 enää 92 markkaa ja vuonna 2001 vain 11 markkaa kuukaudessa.

Pohjaosan leikkaus on johtanut eläkeläisten tulojen jäädyttämiseen moneksi vuodeksi. Kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus on suhteellisesti raskaimmin kohdistunut tavallisiin keskituloiisiin eläkeläisiin. Tilastojen mukaan tuloerot eläkeläisten keskuudessa ovat kasvaneet. Pohjaosan leikkaus on vaikuttanut tähän osaltaan.

Pohjaosan leikkaus on koettu eläkeläisten keskuudessa epäoikeudenmukaiseksi varsinkin, kun talous on koko ajan ollut kasvussa ja monien väestöryhmien tulot ovat nousseet. Monet niistä, jotka ovat maksaneet pitkäänkin kansaneläkevakuutusmaksua, eivät tule koskaan saamaan

kansaneläkettä. Erityisen epäoikeudenmukaista pohjaosan leikkaus on niille, joilta se leikataan jo toistamiseen.

Kansaneläkkeen pohjaosan vuotuista leikkausta on perusteltu valtiontaloudellisilla syillä. Eduskunta on viime syksynä yksimielisesti esittänyt toiveen pohjaosan leikkauksen pysäyttämistä. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on mietinnössään StVM 25/1998 vp viitannut siihen, että valtion parantunut taloudellinen tilanne tulisi ottaa huomioon eläkeläisten asemassa. Hyväksyessään asianomaisen mietinnön eduskunta edellytti 1. joulukuuta 1998, että hallitus valtion taloudellisen tilanteen salliessa esittää lainmuutoksen, jolla kansaneläkkeen pohjaosan leikkaaminen pysäytetään.

Myös vaalikampanjan aikana vaadittiin laajasti kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksen pysäyttämistä. Jos pohjaosan leikkauksen pysäyttäminen aiotaan yleensä toteuttaa, se tulisi tehdä vuoden 2000 alusta lukien kuten lakialoitteessa esitetään.

Lakialoitteen mukaan pohjaosan leikkaus pysäytetään vuonna 2000 vuoden 1999 tasolle. Pohjaosa säilytettäisiin niillä eläkkeensaajilla, jotka saavat tällä hetkellä pohjaosaa ts. ne eläkeläiset, jotka ovat siirtyneet eläkkeelle ennen vuotta 1996. Näitä leikatun pohjaosan saajia on vuonna 1999 noin 380 000.

Kun pohjaosan leikkaaminen lopetetaan 171 markkaan kuukaudessa ja sen taso pysytettäisiin samana vuonna 2000, niin muutoksesta aiheutuvia eläkemenojen säästöjä jäisi saamatta noin 350 miljoonaa markkaa ja vuonna 2001 noin 700

miljoonaa markkaa. Tämän jälkeen tavoitellut eläkesäästöt toteutuisivat pohjaosaa saavien eläkeläisten määrän vähentyessä. Valtion talouden kannalta muutokset eivät merkitse lisämenoja.

Pohjaosan leikkaus tulisi pysäyttää vuonna 2000 muuttamalla kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä siten,

että leikkauksia ei jatketa enää vuoden 2000 jälkeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (1491/1995) voimaantulosäännöksen 2 momenttia seuraavasti:

Ennen lainmuutoksen (1491/1995) voimaantuloa maksussa oleva kansaneläkkeen pohjaosa maksetaan sen tasoisena kuin mitä se on valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ollut tammi-kuun alussa 1999.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2000.

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 1999

Mauri Pekkarinen /kesk
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Esko Aho /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Tanja Karpela /kesk
Niilo Keränen /kesk
Katri Komi /kesk
Ossi Korteniemi /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Jari Leppä /kesk
Eero Lämsä /kesk
Matti Vanhanen /kesk
Hannu Aho /kesk

Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Jorma HUUHTANEN /kesk
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Juha Korkea-osa /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Markku Laukkanen /kesk
Johannes Leppänen /kesk
Mika Lintilä /kesk
Hannes Manninen /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Juha Rehula /kesk

Pauli Saapunki /kesk
Hannu Takkula /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Matti Väistö /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Osmo Puhakka /kesk

Aulis Ranta-Muotio /kesk
Markku Rossi /kesk
Mauri Salo /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk

